

vsemi poljedelskimi hranami zavzemajo stročji sadeži prvo mesto. K pogostemu živežu na kmetih pripada: grah, bob, leča. Ti sadeži dajejo močno, krepilno hrano ter jih moremo uživati k mesu ali tudi brez mesa.

Stročji sadeži imajo v sebi blizu toliko beljakovine, kakor kri človečja. Tudi mastila nahajajo se v njih: kali, fosforova kislina in apnenec. Narejajo dobro krv, krepijo možgane in mišice ter dajejo novih moči onim, ki težko delajo. Noveji čas zdravniki pogosto bolnikom zapišejo grah kot krepilen živež. V Ameriki silijo delavce v rudnikih jesti mnogo graha. Le tako ostanejo delavci zmiraj dosti močni, da morejo razne rudnine kopati in jih na hrbti iznašati na svitlo. Cofasti Kitajci umejo iz graha narejati nek poseben sir.

V grahu se namreč nahaja tvarina, imenovana: „kazein“, ki ima v sebi mnogo dušika, ki dela grah toliko hraniven. Mnogo čislajo sedaj tudi krače ali klobase grahove. Iz povedanega bode uže jasno, kolike važnosti so za posameznika pa tudi za cele narode stročji sadeži. Narodi uživajoči mnogo stročjih sadežev, katere na debelo pridelujejo, so močnih teles in krepkega zdravja.

Žal, da ljudje to premalo vedó in uvažavajo. Nekateri niti nečejo stročjih jedil; še posli se upirajo bobu in grahu; ljubši so jim krompir in salate. Kdor mora tako težko delati kakor naši kmetovalci, ta naj bi zvečinoma užival stročjih sadežev, ker si tako vstrajno ohrani telesno moč. „Gosp. Glasnik“.

Kako vzrejati žrebeta.

Znano je sploh, da treba žrebetom prirediti ograjeno tekališče, koder se morejo prosto gibati in letati, kolikor hočejo in morejo.

Tako se jim krepijo udi ter postajajo gibčni in prožni. Manj znano pa utegne biti, da jih moremo mlade privaditi rečem, katerih bi se sicer pozneje strašili in plašili konji, in to je lahko vzrok hudim nesrečam. Tega se je lahko ogniti uže pri žrebetih, kadar se sprehajajo po tekališčih. Na večih prostorih se nastavljajo predmeti, o katerih je znano, da se jih konj rad ustraši. Na primer se nastavijo beli listki na črnem dnu, ali črni predmeti na belem dnu, dalje predmeti, s katerimi se igra veter, majhne in večje cunje, z vožinci na drevesa privezane, in katere pritegujemo na nitki, da mahajo simotamo. Časi jih kaže tako nastaviti, da se vzdignejo naglo od tal in padejo zopet k tlam. V to svrhu služi primerno razpeljan drat. Tudi stare konje privadimo dirjajočim vlakom železniškim. Vender ravnamo dobro, ako spravimo žrebe z materjo večkrat k železnici, da vidi, kako prihajajo in odhajajo vlaki, ter da je ob enem navadimo, kako padajo ali se vzdigujejo pregraje.

Na tekališčih kaže prirediti jame, katere podaljšamo sčasoma. Stara debela položimo lahko tako, da morajo žrebeta čez nja skočiti, ako hočejo do hrane priti. Preskočne ograje morajo iz prva biti nizke in

zatem zmeraj večje in više, toda vse naj se vrši previdno in polagoma.

Tako navadimo žrebeta marsičemu, česar bi se sicer strašila pozneje. Konj pripada sploh k živalim, ki se jako rade učijo. Posestnik mora vsaj nekoliko potrpljenja in ljubezni do živali svojih imeti, ter tako jih nauči marsičesa. So li žrebeta v to sposobna ali ne, opaziti je itak kmalu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 106. Čital sem v dolenskih Novicah št. 22. dne 15. novembra t. l., da je neka tovarna na Dunaji (Polock & Comp.) razstavila na sadni razstavi v Kremzu 24. sept. t. l. ameriško sadno sušilnico. S to sušilnico je imetnik neki sam šušil na razstavi. Pisal sem imenovani tovarni z navedenim naslovom na Dunaj, a dobil sem pismo nazaj z opombo „hier unbekant retour.“ Prosim torej: Sl. uredništvo naj mi blagovo li vetovati, katera sadna sušilnica je za naš kraj na jsboljša, dr. Lukas-ova ali ameriška ali katera druga sušilnica, kje je dobiti tako sušilnico in ali je moči dobiti kje obris dobre sušilnice? (Ant. D. v M.)

Odgovor: Poročevalec v dol. Novicah je morebiti slabo sporočal, ali pa je tiskovna pomota. Tvrdka na Dunaji, ki prodaja ameriške sadne sušilnice imenuje se: Ad. Pollak & Comp. in Wien, II. Praterstrasse 78. Od te tvrke dohodete cenik s podobami. Katera sušilnica je najboljša? Na to je težko odgovarjati. Za rabo so dandanes, ko sploh zahtevajo le lepo blago, samo ameriške sušilnice. Lukasovo sušilnico smo uže davno zagnali med staro šaro. Ameriških sušilnic, katere je prvi iznašel Alden, je pa jako mnogo sistemov, in prihajajo še vedno novi, kakor gobe iz zemlje. Zelo težko je reči, kateri sistem je najboljši. Aldenov veliki aparat imajo sploh za najboljšega, a je zelo drag, stoji 1500 gld. v Hamburgu brez colnine in voznine. Svarimo Vas, ne kupujte brez natančnega premisleka te ali one ameriške sušilnice, priporočamo Vam brati poprej knjigo o ameriškem sušenju. Tako knjigo: „Zur Organisation des amerikanischen Dörrverfahrens in Oesterreich“ dobeste pri predsedniku c. kr. avstrijskega pomologijskega društva, grofu H. Attems v Lechwaldu pri Gradcu. Knjiga ima mnogo načrtov. Za Vaš kraj (Belokranjsko) je važna sušilnica, s katero morejo delati priprosti delavci, in ki je največ za sušenje češpelj sposobna. Kdor hoče z ameriško sušilnico dobro delati, mora dobro poznati svoj aparat in mora ravnati znati ž njim. Za naše razmere sem jaz sestavil po Reynoldovem načinu ameriško sušilnico, katero moremo vso na Kranjskem izdelati. Sušilnica ima deset les, vsaka pa po 1 m² površja. Tako sušilnico, izvrstno izdelano, zlasti za češplje, ima gosp Petelin, posestnik na Preserjih pri Ljubljani. Sušilnica ga stoji 150 gld.

Vprašanje 107. Imam tri leta starega junca, kateremu uže tri mesece raste nekaka trda bula na kosti spodnje čeljusti. Bula je velika, kakor kaka drobna